



14.10.2024

Lugupeetud Eesti Vabariigi kultuuriminister Heidy Purga

Eesti Etendusasutuste Liit tunneb sügavat muret era- ja munitsipaaletendusasutuste toetusvooru tabava kärpe pärast. Võrreldes sihtasutustega, mille kärpeprotsent on 4%, väheneb era- ja munitsipaaletendusasutuste voor 10% võrra. Veelgi enam – et kolmeaastase toetuse saanud eraõiguslikud teatrid säilitavad lubatud toetussummad ehk nende kärbe järgmisel kahel aastal on 0% – on üheaastaste eraõiguslike ja munitsipaalteatrite toetuste voor sellel aastal vähenenud 15,7% võrra.

Kultuuriministeeriumi kodulehel on sõnastatud, et riigi ülesanne on tagada, et igal ajahetkel on teatrikunst oma mitmekesisuses kättesaadav kõigile soovijatele – igale vanusegrupile, igale maitsele ja kõikjal Eestis. Selleks toetab riik etendusasutusi nende omandivormist olenemata. Mõistame riigi prioriteete halvenenud julgeoleku- ja majandusolukorras ning sellest tulenevaid keerulisi otsuseid, ent juhime tähelepanu asjaolule, et valdkonnasisesed kärpeproportsioonid vähendavad oluliselt ligipääsetavust teatrikunstile selle mitmekesisuses.

Kärpides eraõiguslike ja munitsipaalteatrite üheaastase toetuse vooru 15,7% võrra ja jättes kolmeaastase toetuse saanud eraõiguslikud teatrid kärpeta on kultuuriministeerium tekitanud ebavõrdsuse ja vastanduse, millel pole sisulist põhjendust. Seejuures anti enne kärpete algust lubadus, et kõiki etendusasutusi omandivormist sõltumata koheldakse võrdselt ja kärpeprotsent on kõigile sama.

2023. aasta paistis silma teatrikülastuste, etenduste ja lavastuste rekordaastana – 1 344 124 külastust ja 735 lavastust. Statistika pärineb 55 teatrit, millest 53% (29 teatrit) said sõltumata omandivormist riigi tegevustoetust. Need 29 teatrit tõid saalidesse 84% kõigist külastajatest (1 121 760) ja lavadele 71% kõigist lavastustest (525). Ebaproportsionaalse vähendamisega ei seata küsimuse alla mitte üksnes mõne etendusasutuse püsijäämine, vaid kultuuri kättesaadavus ja mitmekesisus laiemalt.

Mitmekesisus, millega etendusasutused tegelevad, ei väljendu vaid eri teatrivormides. See seisneb lisaks ka aktiivses rahvusvahelises tegevuses, festivalikultuuri arendamises, erinevatele sihtgruppidele (sh lapsed, noored) suunatud lavastustes ja neid toetavates haridus- ja publikuprogrammides, teatri regionaalse kättesaadavuse parandamises jpm. Uued algatused toovad teatrimaastikule uusi perspektiive, tehnoloogilisi uuendusi, katsetusi žanrite, vormide ja materjalidega. Eelkõige eraõiguslikes etendusasutustes saavad võimaluse uued või noored



Eesti Etendusasutuste Liit

Estonian Association of Performing Arts Institutions

tegijad, välislavastajad ja -esitajad, vabakutselised näitlejad, etendus- ja tantsukunstnikud. Pikema traditsiooniga etendusasutustel on lisaks missioonile ka vastutus inimeste ja hoonete ees, mis vajab stabiilset toetust. Toetusmahu 16-protsendiline vähenemine ohustab taotlemaid teatreid nii voorust välja langemise kui ka sedavõrd tõsise eelarvepuudujäägiga, mille tasandamiseks tuleb valida kommertsialiseerumise või teatri sulgemise vahel.

Üheaastase tegevustoetuse vooru suuremahuline kärpimine vähendab toetuste mahtu ning potentsiaalselt ka toetatavate etendusasutuste arvu, mis avaldab otsest mõju teatrikunsti kättesaadavusele üle Eesti, halvendab loometingimusi vabakutselistele ning käivitab protsesse, mis vormivad Eesti teatrivälja ühetaoliseks, minnes nii vastu oma peaeesmärgile – mitmekesistamisele. Nii ei mõjuta era- ja munitsipaalteatrite kärbe mitte üksnes sellest voorust rahastust taotlemaid teatreid, vaid teatrivälja laiemalt.

Eesti teatri püsijäämiseks on oluline kõikide etendusasutuste panus olenemata nende omandivormist, suurusest, tegutsemisloogikast või struktuurist. Eriti oluline on see kriisiolukorras, kui peame hoidma kokku, et sellest tugevamana väljuda. On kahetsusväärne, et Kultuuriministeerium EETEAL-i partnerina ei pidanud vajalikuks niivõrd olulise valdkonnasisese otsuse langetamisel pidada dialoogi kärpeproportsioonide 0%, 4% ja 15,7% võimalike mõjude üle valdkonnale tervikuna.

Eesti Etendusasutuste Liit peab äärmiselt oluliseks, et mitmekesisus (nii sisuline kui vormiline) Eesti teatrimaastikul jätkuks ning et teatripoliitika tegemine põhineks dialoogil valdkonnaga.

Lugupidamisega

Eesti Etendusasutuste Liit